

וכו' אמר לך מאן קא גרים להו תברא - עדות שהעידו בעצמן וכו'.

הגר"י ענגיל ז"ל כותב בספר לקח טוב (כלל י"ז אות כא): מצינו עוד פלוגתא באגדה אם הסבה עדיפא מן התכלית או להיפוך, והוא בש"ס ע"ז ד"ב ע"א במשנה לפני אידיהן של עכו"ם וכו' ובגמ' שם רב ושמואל חד תני אידיהן וחד תני עידיהן כו', מאן דתני אידיהן דכת' כי קרוב יום אידם ומאן דתני עידיהן דכת' יתנו עידיהן ויצדקו (הכו"ם) שעברו אליהם הן עצמן יבואו ויעידו שעברו להם ויצדיקו דין העובדים), ומאן דתני אידיהן מ"ט לא תני עידיהן, אמר לך תברא עדיף, ומאן דתני עידיהן מ"ט לא תני אידיהן אמר לך מאן קא גרים להו תברא עדות שהעידו בעצמן (עדות שהעידו הכו"ם עליהם שעברו להם הוא שגרם שברם), הילכך עדות עדיפא עכ"ל הגמ'.

הרי שנחלקו רב ושמואל, אי גוף התברא עדיפא, או העדות שהיא סבת התברא וגרמתי עדיפא.

★★

בגמ': דרש ר' חנינא בר פפא וכו' לעתיד לבוא מביא הקב"ה ס"ת ומניחו בחיקו וכו' מיד מתקבצין ובאין עכו"ם וכו', אומרים לפניו רבש"ע כלום נתת לנו ולא קיבלנוה, ומי מצי למימר הכי והכתוב ויאמר ה' מסיני בא וזרח משעיר למו וכו', מלמד שהחזירה הקב"ה על כל אומה ולשון ולא קיבלוה עד שבא אצל ישראל וקיבלוה וכו'.

ומבואר א"כ דלא בחר הקב"ה בישראל תחילה כ"א בסוף בא אצלו שיקבלוה אך לא היו "בבחירה ועדיפות ראשונה" כלל.

והנה יעוי' בפ"ק דברכות (יא:) גבי "ברכת התורה" דאמר ר' יהודה אמר שמואל השכים לשנות עד שלא קרא ק"ש צריך לברך, מאי מברך, אר"י אמר שמואל אקב"ו לעסוק בד"ת וכו', ור' המנונא אמר אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו וכו' וזוהי "מעולה שבברכות" וכו' ע"ש וברש"י. אולם צ"ע מהו שכ' "אשר בחר בנו" וכו', דמשמע שבנ"י היו "בעדיפות ראשונה" שהלך הקב"ה והציע לבנ"י לקבל את התורה לפני כל האומות, הא מבואר הכא דאדרבה, בנ"י היו בעדיפות אחרונה, דתחילה הלך הקב"ה לאומות העולם להציע

להם לקבל התורה ורק אחר שלא נענו ברצון לקבלו הלך הקב"ה אצל ישראל ולא איפכא, וצ"ע.

(נופת צופים להרה"ג ר' יהודה קוק שליט"א)

★★

בגמ': דרש ר' חנינא בר פפא ואיתימא ר' שמלאי לעתיד לבוא מביא הקב"ה ספר תורה ומניחו בחיקו ואומר למו שעסק בה יבוא ויטול שכרו, מיד מתקבצין ובאין עובדי כוכבים בערבוביא וכו'.

חשבתי שיש לבאר, שנתקבצו ובאו העובדי כוכבים כיון שאמר הקב"ה למו שעסק בה יבוא ויטול שכר, וחשבו האומות, שכמו שהתומכי תורה מקבלים שכר על אשר הם עסקו בתורה ונתנו מכספיהם כדי שהיששכר ילמד, גם האומות שעשו דברים שיהיה יותר נייח לבני תורה, יקבלו על זה שכר, ולפיכך באו.

(וללוי אמר)

★★

הנה כתיב "ופניתי אליכם" (ויקרא, כו, ט) ומפרש רש"י - אפנה מכל עסקי לשלם שכרם, משל הדבר דומה למלך ששכר פועלים ולא עבדו לו באמונה חוץ מאחד שעבד לו באמונה, נכנסו הפועלים ליטול שכרם ונכנס עמהם גם הפועל ההוא, אמר לו המלך בני אפנה לך כי אלו עשו עמי מלאכה מועטה ואני נותן להם שכר מועט, אבל אתה חשבון רב יש לי עמך. כך הקב"ה לגויים משלם שכרם במהירות, וכשבא לישראל פונה מכל עסקיו ששכרם הרבה מאד וצריך פנאי לעשות עמהם חשבון לפרוע כל הזכויות. (שפתי חכמים)

וחשבתי, שזה מה שכתוב כאן, שהגויים באים תחילה לפני בני ישראל.

וזה מה שכותב התרגום יונתן - ואתפני מן אגר עממיא למשלמא לכוון אגר עובדיכוון טביא. והקב"ה מתפנה אח"כ מכל עסקיו ועוסק בהם.

(וללוי אמר)

★★

בגמ': דרש ר' חנינא בר פפא ואיתימא ר' שמלאי לעתיד לבוא מביא הקב"ה ס"ת ומניחו בחיקו